

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ :-

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาถึงปัญหาการให้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับหนังสือในสาขา
ประชากรศาสตร์ของบรรณารักษ์จัดหมู่และทำบัตรรายการ
ภาษาไทยในห้องสมุดเฉพาะทางประชากรศาสตร์ และ
แพทยศาสตร์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยนี้สมบูรณ์ขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมขึ้น
อีกขั้นตอนหนึ่ง เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวการใช้หัวเรื่องของผู้ใช้
ห้องสมุดว่ามีความสอดคล้องกับหัวเรื่องที่บรรณารักษ์ใช้กันหรือไม่

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาถึงความนิยมในการเลือกให้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับหนังสือ
ในสาขาวิชาประชากรศาสตร์ ของผู้ใช้ห้องสมุด

วิธีดำเนินการศึกษาในขั้นตอนที่ ๑ มีลำดับขั้นดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยนี้ได้แก่ บรรณารักษ์
จัดหมู่ และทำบัตรรายการภาษาไทยของห้องสมุดเฉพาะในทางประชากรศาสตร์ และแพทยศาสตร์
ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมี ๔ แห่ง แต่งานวิจัยนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ บรรณารักษ์จัดหมู่และทำ
บัตรรายการภาษาไทยในห้องสมุดประเภทดังกล่าวเพียง ๓ แห่ง ทั้งนี้เพราะห้องสมุดทั้ง ๓ แห่ง
นี้เก็บรวบรวมเอกสารทางด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวเป็นหลัก ได้แก่

๑. ห้องสมุดสถาบันประชากรศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒. ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๔. ห้องสมุดสถาบันวิจัยประชากรและสังคม	มหาวิทยาลัยมหิดล
๕. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	มหาวิทยาลัยมหิดล

๖. ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๗. ห้องสมุดศูนย์ประมวลข่าวสารการอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข

สำหรับห้องสมุดที่ไม่ได้ทำการสำรวจ ๒ แห่ง ได้แก่ :-

๑. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ (โรงพยาบาลรามธิบดี) มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้ เพราะเป็นห้องสมุดที่ไม่เน้นหนักในการรวบรวมหนังสือและเอกสารทางด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว

๒. ห้องสมุดวิทยาลัยแพทย์พระมงกุฎเกล้าฯ เพราะเป็นห้องสมุดที่มีนโยบายการให้ หักเรื่องเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด

ในกรณีที่ห้องสมุดมีบรรณารักษ์จัดหมู่และทำบัตรรายการมากกว่า ๑ คน ได้เลือก บรรณารักษ์ที่เป็นหัวหน้าฝ่าย มีอำนาจในการตัดสินใจในการทำงาน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง (ดูจากภาคผนวก ก.) เพื่อนำไปประกอบการสัมภาษณ์บรรณารักษ์จัดหมู่ และทำบัตรรายการภาษาไทยใน ห้องสมุดแต่ละแห่ง โดยในแบบสอบถามดังกล่าวประกอบไปด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้ :-

๑. ลักษณะทั่ว ๆ ไปของห้องสมุดที่ทำการสำรวจแต่ละแห่ง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ :-

- ๑.๑ ชื่อของห้องสมุดที่ทำการศึกษา และหน่วยงานที่ห้องสมุดสังกัด
- ๑.๒ เนื้อหาวิชาของหนังสือและเอกสารที่เก็บรวบรวมในห้องสมุด
- ๑.๓ ลำดับความสำคัญในเนื้อหาวิชาของหนังสือและเอกสารที่เก็บรวบรวมในห้องสมุด
- ๑.๔ กลุ่มเป้าหมายที่ห้องสมุดแต่ละแห่งมุ่งที่จะให้บริการ
- ๑.๕ จำนวนบุคลากร ตลอดจนงานวิชาการศึกษา และหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรในห้องสมุด
- ๑.๖ จำนวนบุคลากรที่จัดทำบัตรรายการในห้องสมุด

๒. ลักษณะทั่วไปของบุคคลากรผู้จัดทำบัตรรายการภาษาไทยในห้องสมุด ซึ่งเป็น
กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้:-

- ๒.๑ อายุ
- ๒.๒ ระดับการศึกษา
- ๒.๓ การได้รับการอบรม เกี่ยวกับการจัด เก็บ เอกสารสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชา
ประชากรศาสตร์ และการวางแผนครอบครัว
- ๒.๔ ระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำบัตรรายการภาษาไทย
- ๒.๕ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของผู้ที่จะมาปฏิบัติงานด้านการจัดทำบัตร
รายการภาษาไทย
๓. หนังสือที่ใช้ เป็นคู่มือในการให้หัว เรื่องภาษาไทยของบรรณารักษ์
 - ๓.๑ หนังสือคู่มือการให้หัว เรื่องภาษาไทย
 - ๓.๒ หนังสือคู่มือการให้หัว เรื่องภาษาอังกฤษที่นำมาประกอบการให้หัว เรื่อง
ภาษาไทย
๔. ปัญหาในการให้หัว เรื่องภาษาไทยที่บรรณารักษ์ประสบ
๕. ปัญหาในการใช้หนังสือการให้หัว เรื่องของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ของบรรณารักษ์
๖. ข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์เกี่ยวกับหนังสือคู่มือการให้หัว เรื่องภาษาไทยที่ใช้
๗. หลักเกณฑ์ในการเพิ่มหัว เรื่องภาษาไทยขึ้นใช้ เองของบรรณารักษ์
๘. อัตราการเพิ่มหัว เรื่องภาษาไทยของห้องสมุดที่ทำการสำรวจ
๙. ปัญหาในการเพิ่ม เติมหัว เรื่องขึ้นใช้ เองของบรรณารักษ์
๑๐. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหัว เรื่องภาษาไทยในสาขาประชากรศาสตร์
ของบรรณารักษ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเพื่อประกอบการสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์
บรรณารักษ์จัดหมู่ และทำบัตรรายการภาษาไทยในห้องสมุดที่ทำการสำรวจแต่ละแห่งด้วยตนเอง
ซึ่งมีผู้ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ๗ คน การไปสัมภาษณ์บรรณารักษ์แต่ละแห่งด้วยตนเองนี้ ผู้วิจัยได้มี

การโทรศัพท์นัดหมายบรรณารักษ์ที่ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อน ดังนั้น จึงสามารถติดตามสัมภาษณ์ บรรณารักษ์ได้ครบจำนวนที่ตก เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. แจกแจงความถี่ของข้อมูลทุกรายการ
๒. หาค่าร้อยละของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บางข้อ
๓. จัดลำดับจำนวนห้องสมุด
๔. สรุปปัญหาและข้อ เสนอแนะต่าง ๆ ของบรรณารักษ์

วิธีดำเนินการศึกษาในขั้นตอนที่ ๒ มีลำดับขั้นต่อไปนี้:-

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยกลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ใช้ห้องสมุดเฉพาะทางประชากรศาสตร์ และแพทยศาสตร์ที่ทำการสำรวจ รวม ๗ แห่ง ดังได้กล่าวไว้แล้วในการดำเนินการศึกษาในขั้นตอนที่ ๑ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเพื่อช่วยทดสอบหัวเรื่อง ได้แก่ ผู้ใช้ที่เข้าใช้บริการของห้องสมุด โดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดแต่ละแห่ง เป็นผู้คัดเลือกให้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ยินดีให้ความช่วยเหลือ และเป็นผู้ที่สนใจเรื่องประชากรและการวางแผนครอบครัวมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนจากห้องสมุดแต่ละแห่ง ๆ ละ ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๓๕ คน การที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย เพราะหัว เรื่องที่ต้องการทดสอบมีเป็นจำนวนมาก และการวิจัยนี้ต้องการผลการทดสอบที่มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งการถามเป็น ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ : เป็นแบบสอบถามถึงลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. เพศ
๒. อายุ
๓. วุฒิการศึกษา และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
๔. สถานภาพการศึกษาในปัจจุบัน
๕. ระดับการศึกษา และสาขาที่กำลังศึกษาอยู่

๖. สถานภาพการทำงาน

๗. สถานที่ทำงาน และตำแหน่งงานที่ทำ

ส่วนที่ ๒ : เป็นแบบสอบถามถึงหัวเรื่องภาษาไทย หัวเรื่องภาษาไทยนี้ได้รวบรวม และคัดเลือกมาจาก ๓ แหล่งด้วยกัน คือ

๑. รวบรวมและคัดเลือกจากหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓" โดยคัดเลือกเฉพาะหัวเรื่องที่มีขอบข่ายเกี่ยวกับสาขาวิชาประชากรศาสตร์ไว้ ซึ่งมีหัวเรื่องที่คัดเลือกได้ จำนวน ๒๒๖ หัวเรื่อง

๒. รวบรวมและคัดเลือกหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาประชากรศาสตร์จากบัตรเรื่องที่ใช้กันอยู่ในห้องสมุด เฉพาะทางสาขาวิชาประชากรศาสตร์ และแพทยศาสตร์ รวม ๗ แห่ง หัวเรื่องที่รวบรวมได้ประกอบด้วยหัวเรื่องดังต่อไปนี้:-

๒.๑ หัวเรื่องที่ใช้เหมือนกับหัวเรื่องจากหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓" ในข้อ ๑

๒.๒ หัวเรื่องที่แตกต่างกันและเพิ่มเติมขึ้นจากหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓" เป็นหลัก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- ห้องสมุดสถาบันประชากรศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๖๖ หัวเรื่อง
- ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๘๔ หัวเรื่อง
- ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๘๓ หัวเรื่อง
- ห้องสมุดสถาบันวิจัยประชากรและสังคม	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๖ หัวเรื่อง
- ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	มหาวิทยาลัยมหิดล	๒๕๘ หัวเรื่อง
- ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๐๒ หัวเรื่อง
- ห้องสมุดศูนย์ประมวลข่าวสารการอนามัยครอบครัว		
กระทรวงสาธารณสุข		๕๐ หัวเรื่อง

รวมจำนวนหัวเรื่องทั้งหมด ๑,๐๘๔ หัวเรื่อง ในจำนวนหัวเรื่องที่รวบรวมนี้ พบว่ามีหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ซ้ำกันอยู่บางหัวเรื่อง ดังนั้น เมื่อจะรวบรวมหัวเรื่องมาจัดทำแบบสอบถาม

จึงจำเป็นต้องคัดเลือกหัวเรื่องที่ซ้ำกันออก ซึ่งทำให้ได้หัวเรื่องที่เหลืออยู่ มีจำนวน ๘๒๒ หัวเรื่อง โดยผู้วิจัยได้ทำเครื่องหมายวงกลม "๐" กำกับไว้ในแบบสอบถาม เพื่อให้เป็นที่สังเกต

ในการคัดเลือกให้ได้หัวเรื่องในข้อ ๑ และ ๒ นี้ เริ่มแรก ผู้วิจัยได้คัดเลือกหัวเรื่องมาได้ ๑,๘๖๗ หัวเรื่อง แต่เพื่อให้ได้หัวเรื่องที่เฉพาะและตรงกับสาขาวิชาประชากรศาสตร์จริง ๆ ผู้วิจัยได้นำหัวเรื่องดังกล่าวทั้งหมดไปปรึกษากับผู้ช่วยศาสตราจารย์จรยา เศรษฐบุตร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และ รองศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัยเอง เพื่อทำการพิจารณาและคัดเลือกครั้งหนึ่งก่อน ผลของการคัดเลือกหัวเรื่อง จึงได้หัวเรื่องในข้อ ๑ และ ข้อ ๒ ดังได้กล่าวข้างต้น

๓. รวบรวมคำ หรือวลี เฉพาะทางประชากรศาสตร์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหนังสือและเอกสารทางด้านประชากรศาสตร์ มาเป็นหัวเรื่องในการพิจารณาเลือกใช้หัวเรื่องของผู้ใช้ห้องสมุด คำหรือวลีที่รวบรวมได้ประกอบด้วย:-

๓.๑ คำหรือวลี ที่ใช้เหมือนกับหัวเรื่องจากหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓" ในข้อ ๑

๓.๒ คำหรือวลีที่แตกต่าง และเพิ่มเติมขึ้นจากหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓" เป็นหลัก ซึ่งได้คำหรือวลีที่จะเป็นหัวเรื่องได้ ๓๒๓ หัวเรื่อง โดยที่ผู้วิจัยได้ทำเครื่องหมายดอกจัน " * " กำกับไว้ในแบบสอบถาม เพื่อให้เป็นที่สังเกต

หัวเรื่องทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้รวบรวมและคัดเลือกมาสร้างแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยไม่ได้รวมเอาหัวเรื่องทางภูมิศาสตร์ และวิสามานยนาม ไว้ด้วย

หัวเรื่องที่รวบรวมได้จาก ๓ แหล่งดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสร้างแบบสอบถามโดยวิธีการดังนี้

๑. รวบรวมและคัดเลือกหัวเรื่องที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่ใช้คำหรือวลีตลอดจนเครื่องหมายต่างกัน มารวมไว้ด้วยกัน เป็นข้อ ๆ ดังตัวอย่าง

(ก) การกระจายตัวของประชากร*

(ข) ประชากร, การกระจาย°

๒. นำหัว เรื่องที่จัดกลุ่มแล้วในข้อ ๑ และหัว เรื่องที่เหลือจากการจัดกลุ่ม มาจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความนิยมในการเลือกใช้หัว เรื่องของผู้ใช้ห้องสมุด ได้ ๘๘๑ กรณี โดยผู้วิจัยได้นำหัว เรื่องทั้งหมดดังกล่าว มาสอบถามถึงความเหมาะสม ไม่เหมาะสม ควรใช้คำว่า หรือไม่มีความคิดเห็น โดยเรียงตามลำดับอักษร จาก ก-ข ของหัว เรื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

หัว เรื่อง	ความเหมาะสมที่จะเป็นหัว เรื่อง		ควรใช้คำว่า	ไม่มี ความเห็น
	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม		
๑. กฎหมาย				
๒. กฎหมายกับปัญหาประชากร *				
๓. กฎหมายเกี่ยวกับการเกิด *				
๔. (ก) กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง *				
(ข) กฎหมายการทำแท้ง ^๐				
(ค) กฎหมายว่าด้วยการทำแท้ง *				
๕. กฎหมายเกี่ยวกับการสมรส *				

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผ่านทางบรรณารักษ์ของห้องสมุดที่ทำการสำรวจทั้ง ๗ แห่ง โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงความมุ่งหมายและวิธีตอบแบบสอบถามแก่บรรณารักษ์ เพื่อจะนำไปชี้แจงแก่ผู้ตอบแบบสอบถามต่อไป ในการนำแบบสอบถามไปให้บรรณารักษ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะนัดเวลาที่มารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทุกครั้ง แบบสอบถามที่แจกไปได้รับกลับคืนมาครบ มีดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องสมุดสถาบันประชากรศาสตร์	๔ ฉบับ
ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์	๔ ฉบับ
ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์	๔ ฉบับ

มหาวิทยาลัยมหิดล

ห้องสมุดสถาบันวิจัยประชากรและสังคม	๔ ฉบับ
ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	๔ ฉบับ
ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์	๔ ฉบับ

กระทรวงสาธารณสุข

ห้องสมุดศูนย์ประมวลข่าวสารการอนามัยครอบครัว	๔ ฉบับ
รวมแบบสอบถามทั้งหมด	๓๔ ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. แจกแจงความถี่ของข้อมูลทุกรายการ
๒. หาค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อที่ได้จากแบบสอบถาม
๓. สรุปลักษณะของหัว เรื่องที่ผู้ใช้ห้องสมุดนิยม เลือกใช้กัน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย